نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره دهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۵، صفحات ۱۸ تا ۲۰

بیانیه

اقتصاد مقاومتی سلامت*

سیدعلیرضا مرندی*[۱]

۱. ***نویسنده مسئول**: استاد ممتاز دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران، alirezamarandi_md@yahoo.com

دریافت مقاله: پذیرش مقاله:

چکیده

ایمان و معنویت زیربنای پایداری در بحران‌ها است. این مهم چهار محور راهبردی را دنبال می‌کند: نخست، التزام به ارزش‌های دینی و اخلاقی از طریق آموزش معنویت، تأمین عدالت در سلامت با رویکرد عوامل اجتماعی، ریشه‌کنی فقر و محرومیت، و مبارزه با تعارض منافع، اسراف و رانت‌خواری؛ دوم، الزامات ساختاری و مدیریتی شامل توسعه و تکمیل شبکه بهداشتی درمانی، ادغام آموزش و پژوهش در آن، تحول زیربنایی در آموزش علوم سلامت با هدف سلامت‌محوری و پاسخ‌گویی، به‌کارگیری مدیران توانمند و تمام‌وقت، تقویت همکاری‌های بین‌بخشی و تحول راهبردی در پژوهش‌های سلامت؛ سوم، راهبردهای اقتصادی سلامت نظیر ایجاد منابع مالی پایدار و سازوکارهای تاب‌آور، پوشش کامل نیازهای پایه سلامت توسط بیمه‌ها، اصلاح سیاست‌های دارویی با تمرکز بر تولید داخلی، اجرای کامل طرح ژنریک، حذف داروهای برند، خودکفایی در تأمین دارو و تجهیزات، شفاف‌سازی مالی، اصلاح نظام بیمه، استفاده از فناوری‌های مناسب، بهره‌مندی از شواهد علمی متقن، استانداردسازی طب سنتی ایرانی و رصد کلان سلامت با شاخص‌های استاندارد؛ و چهارم، راهبردهای مردم‌نهاد شامل ارتقای حداکثری سواد و فرهنگ سلامت، افزایش مشارکت منسجم مردم در تشخیص نیازها، برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت، و گسترش سبک زندگی سالم با الگوی اسلامی- ایرانی. این بیانیه بر ضرورت اجتناب‌ناپذیر «اقتصاد مقاومتی سلامت» به‌عنوان تحقق عینی تاب‌آوری اجتماعی در حوزه سلامت تأکید دارد و اجرای کامل سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری را مبنای آن معرفی می‌کندو با تأکید بر پایداری و استقامت نظام سلامت و کنشگران آن در همه شرایط، به‌ویژه بحران‌ها، تحقق اقتصاد مقاومتی سلامت را مستلزم التزام همزمان به ارزش‌های انسانی- اسلامی، اصلاحات ساختاری، توانمندسازی اقتصادی و مشارکت فعال مردم می‌داند.

کلیدواژه‌ها: اقتصاد، اخلاق، سیاست‌گذاری سلامت، عدالت در سلامت، عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، معنویت، مقاومت

مقدمه

مقام معظم رهبری، در بحبوحه جنگ رمضان، شعار سال ۱۴۰۵ را «اقتصاد مقاومتی، وحدت ملی و امنیت ملی» انتخاب فرموده‌اند. اقتصاد مقاومتی سلامت که یک ضرورت اجتناب ناپذیر ملی است، در مجمع عمومی بهار ۱۴۰۵، و در شرایط تداوم جنگ رمضان، در این بیانیه مورد تأکید قرار گرفته است.

مقدمه

پایداری و استقامت (مقاومت) از الزامات همیشگی نظام سلامت و همه کنشگران آن، در همه شرایط و بویژه در شرایط بحران از ضروریات است. تاب آوری اجتماعی مورد تأکید مقام معظم رهبری در حوزه سلامت، پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی است، که عملاً اقتصادی منطبق بر سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری شهید حضرت امام خامنه‌ای (ره) بوده، مبتنی بر اصول و ارزش‌های انسانی اسلامی و برخورداری آحاد مردم از وضعیت حداکثری سلامت در همه ابعاد آن و تأمین عدالت در سلامت است. فشارهای اقتصادی، تحمیل جنگ‌ها، تحریم‌های ظالمانه، تغییر الگوی بیماریها، تهدیدات زیست محیطی و نظایر آنها، گاهی همزمان بر نظام سلامت تأثیر می‌گذارند. کنشگران سلامت باید

* بیانیه مجمع عمومی فرهنگستان علوم پزشکی، خرداد ۱۴۰۵

Please cite this article as:
Marandi SA. Resilient Health Economy. Iran J Cult Health Promot 2026; 10(1): P-P.

Copyright: © 2026 Iranian Journal of Culture and Health Promotion. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

آگاه، توانمند، آماده انجام بهترین عملکرد در همه شرایط باشند. نظام متولی سلامت نیز باید آگاهی، توانمندی لازم و اشراف کامل به اولویت‌های سلامت داشته و ضمن حفظ آرامش و متانت، با ایمان راسخ و با شفافیت لازم اعمال مدیریت نموده و پاسخگو باشد.

تعریف

اقتصاد مقاومتی سلامت، می‌تواند با اجرای دقیق و کامل سیاست‌های کلی سلامت (ابلاغی امام شهید حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای قدس‌الله نفسه‌الزکیه) به‌گونه‌ای که در بیانیه‌های قبلی مجمع عمومی و مستندات مرتبط فرهنگستان آمده است، تحقق پیدا کند.

راهبردها و اقدامات اجرایی

التزام به ارزش‌های دینی و اخلاقی ناظر بر مفهوم اقتصاد مقاومتی

- آموزش معنویت، اخلاق، رفتار و ارزش‌های انسانی اسلامی و حفظ کرامت انسانی در همه مراکز آموزشی و دانشگاهی علوم سلامت و اعمال آنها در مراکز ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت (شبکه)؛
- تأمین عدالت در سلامت با رویکرد عوامل اجتماعی سلامت و از طریق شبکه بهداشتی درمانی کشور
- ریشه‌کنی فقر و محرومیت، ترمیم شکاف‌های طبقاتی، تمرکز بر اعمال انواع حمایت‌ها از اقشار نیازمند، آسیب‌پذیر و دهک‌های پایین درآمدی؛
- پیشگیری و مبارزه با هر نوع تعارض منافع، اسراف، تجمل‌گرایی، رانت‌خواری، انحصارطلبی، سوء استفاده از موقعیت، نفوذ و مسئولیت.

الزامات ساختاری و مدیریتی

- روزآمدی، توسعه و تکمیل شبکه بهداشتی درمانی کشور و ارائه همه برنامه‌ها و خدمات سلامت در قالب شبکه؛
- تعمیق و تکمیل ادغام آموزش و پژوهش در مراقبت‌ها و خدمات سلامت (شبکه)؛
- تحول زیربنایی در آموزش علوم سلامت با هدف استقرار برنامه‌های سلامت‌محور، پیشگیرانه، جامعه‌نگر، پاسخگو و با کاهش یا حذف پاره‌ای از دروس عمومی، کوتاه کردن دوره تحصیلی، و انتقال آموزش به متن جامعه و شبکه؛
- استفاده از مدیران توانمند، تمام وقت، سلامت محور و مسلط به مسائل و مشکلات سلامت جامعه و دارای انگیزه لازم برای اصلاح آنها؛
- تشویق و تأمین همکاری‌های بین بخشی برای پیشبرد اهداف سلامت، اصلاح عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت و تأمین عدالت در سلامت؛
- تحول راهبردی در پژوهش‌های سلامت با هدف ارتقاء عملکرد نظام سلامت، نوآوری و مرجعیت علمی در علوم، فنون و ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت.

راهبردهای اقتصادی سلامت

- ایجاد و تقویت سازوکارهای اقتصادی تاب‌آور (منابع مالی پایدار، ابزارهای تأمین مالی ریسک‌پذیر، توسعه مشارکت مردم، ...)
- پوشش کامل نیازهای پایه سلامت توسط بیمه‌ها برای آحاد جامعه، تعیین بسته خدمات جامع بهداشتی و درمانی در سطح بیمه‌های پایه و تکمیلی، حذف اقدامات زاید و هزینه‌های غیرضروری، کاهش سهم مردم از هزینه‌های درمان؛
- اصلاح سیاست‌های دارویی با تمرکز بر داروهای اساسی و حیاتی، اصلاح الگوی تجویز و مصرف در نظام سلامت و استفاده کامل از راهنماهای بالینی؛
- اجرای کامل طرح ژنریک و نظام ملی دارویی، تقویت و نظارت کامل بر زنجیره تأمین دارو و تجهیزات مورد نیاز، حذف داروهای برند و برند ژنریک، حمایت کامل از تولیدات داخل، محدودیت واردات، حذف پدیده تک‌نسخه‌ای و تعطیلی مراکز تک‌نسخه‌ای ...؛
- خودکفایی از طریق ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها، افزایش تولیدات و محصولات ملی مرتبط با سلامت و قطع وابستگی در داروها، مواد اولیه، تجهیزات، محصولات و خدمات سلامت؛
- تأمین منابع مالی پایدار و نیروی انسانی مورد نیاز در بخش سلامت و تأکید بر شفاف‌سازی قانونمند درآمدها، هزینه‌ها و فعالیت‌ها؛
- اصلاح نظام بیمه
- استفاده از فناوری‌های مناسب و مطلوب سلامت، به‌گونه‌ای که سرمایه‌گذاری در تجهیزات گرانقیمت موجب تهدید منابع سلامت و تحمیل هزینه‌های آن به اقشار محروم نشده، موجبات بی‌عدالتی را فراهم نسازد؛
- بهره‌مندی از ظرفیت‌های عملکردی مبتنی بر شواهد علمی متقن؛
- استانداردسازی و نهادینه‌سازی طب سنتی ایرانی و نهایتاً ادغام در طب رایج؛
- رصد کلان سلامت با شاخص‌های استاندارد.

راهبردهای مردم نهاد

- ارتقای حداکثری سواد و فرهنگ سلامت در جامعه؛
- ارتقاء مشارکت منسجم مردم در تشخیص نیازهای سلامت، برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت؛
- گسترش سبک زندگی سالم با الگوی اسلامی ایرانی.

Statement

Resilient Health Economy

Seyyed Alireza Marandi[1*]

1. ∗**Corresponding Author:** Professor of Pediatrics and Neonatal Medicine, Permanent Member of the Academy of Medical Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran, alirezamarandi_md@yahoo.com

Abstract

Faith and spirituality are the foundations of sustainability during crises. This important matter pursues four strategic axes: First, commitment to religious and ethical values through teaching spirituality, ensuring health equity via a social determinants approach, eradicating poverty and deprivation, and combating conflicts of interest, extravagance, and rent-seeking; Second, structural and managerial requirements including the development and completion of the health care network, the integration of education and research into that network, fundamental transformation in health sciences education toward community-orientation and accountability, recruitment of competent full-time managers, strengthening inter-sectoral collaboration, and strategic transformation in health research; Third, health economic strategies such as establishing sustainable financial resources and resilient financing mechanisms, full coverage of basic health needs by insurance, reforming pharmaceutical policies with a focus on domestic production, full implementation of the generic plan, elimination of brand-name drugs, self-sufficiency in the supply of medicines and equipment, financial transparency, insurance system reform, use of appropriate technologies, utilization of robust scientific evidence, standardization of traditional Persian medicine, and macro-level health monitoring using standard indicators; and Fourth, people-centered strategies including maximizing health literacy and culture, enhancing cohesive public participation in needs assessment, planning, implementation, and monitoring, and promoting a healthy lifestyle based on the Islamic-Iranian model. This statement emphasizes the unavoidable necessity of a "health resistance economy" as the tangible realization of social resilience in the health sector, and introduces the full implementation of the general health policies articulated by the Supreme Leader as its foundation. Furthermore, by stressing the sustainability and steadfastness of the health system and all its actors under all circumstances, especially during crises, it asserts that achieving a health resistance economy requires simultaneous commitment to Islamic-human values, structural reforms, economic empowerment, and active public participation.

Keywords: Economics, Ethics, Health Equity, Health Policy, Resilience, Social Determinants of Health, Spirituality

Please cite this article as:
Marandi SA. Resilient Health Economy. Iran J Cult Health Promot 2026; 10(1): P-P.

Copyright: © 2026 Iranian Journal of Culture and Health Promotion. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License